

Rakenteelliset indikaattorit kouluille osallistavien järjestelmien kehittämiseen kouluissa ja niiden lähiympäristössä

Indikaattori	Kuvaus
1. OSALLISTAVIA JÄRJESTELMIÄ KOSKEVIEN TOIMINTATAPOJEN JA KÄYTÄNTÖJEN INTEGROINTI KOULUIHIN JA NIIDEN LÄHIYMPÄRISTÖÖN	
1.1. Kansallisten koordinoitirakenteiden luominen koulujen ja niiden lähiympäristöjen osallistavia järjestelmiä sekä paikallisia koulujen välisiä yhteistyöjärjestelmiä varten	<ul style="list-style-type: none"> Osana koulujen ja niiden lähiympäristöjen osallistavia järjestelmiä on perustettu paikallinen koulujen välinen yhteistyötoimikunta (jonka toiminta painottuu esim. koulunkäynnin keskeyttämisen ja kiusaamisen ehkäisyyn, lasten ja vanhempien mielipiteiden huomiointiin tai maahanmuuttajien tarpeisiin) KYLLÄ/EI Yksittäisten erityisoppilaiden siirtymässä uuteen kouluun vanhan ja uuden koulun vastuut on määritelty selkeästi KYLLÄ/EI
1.2. Sosioekonomisesta asemasta johtuvan eriytymisen nujertaminen kouluissa: Kehitetään koulujen kansallisen ja alueellisen tason yhteistyötä	<ul style="list-style-type: none"> Osana tasa-arvoista oppilasvalinnan edistämistä on perustettu paikallinen koulujen välinen yhteistyötoimikunta KYLLÄ/EI Koulussasi on käytössä läpinäkyvät oppilasvalinta- ja sisäänpääsyperusteet sen varmistamiseksi, että oppilaita ei syrjitä heidän sosioekonomisen tai etnisen taustansa perusteella KYLLÄ/EI
1.3. Varhaisen puuttumisen toimintajärjestelmien ja tiedonkeruujärjestelmien kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Kouluissa ja niiden lähiympäristössä toimii monialaisen tiimin ylläpitämä varhaisen puuttumisen toimintajärjestelmä, joka keskittyy erityisoppilaiden koulunvaihtoon KYLLÄ/EI Koulussasi on selkeät tietosuoja- ja tiedonjakokäytännöt (esim. oppilaiden ja heidän vanhempiansa suostumusta koskevat menettelyt) varhaisen puuttumisen toimintajärjestelmiä varten
2. KOULUJEN JA NIIDEN LÄHIYMPÄRISTÖN OSALLISTAVIIN JÄRJESTELMIIN LIITTYVÄT MAKROTASON KYSYMYKSET	
2.1. Varhaisen seurannan rajoittaminen ja valintakoevaiheen myöhäistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on tehty strateginen sitoumus koulussa tehtävästä oppilasseurannasta luopumiseksi ylemmällä perusasteella (oppilaiden jaottelusta luokkiin oppijan ominaisuuksien perusteella) KYLLÄ/EI Erytisoppilaille laaditaan yksilöllinen integroitu koulutus- ja hyvinvointisuunnitelma (fysiologinen, sosiaalinen ja psykologinen) KYLLÄ/EI
2.2. Luokan kertaamisen estäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on tarjolla yksilöllistä oppimisen tukea vaihtoehtona luokan kertaamiselle KYLLÄ/EI Luokan kertaamista koskevat tiedot ovat saatavilla koulukohtaisesti KYLLÄ/EI
2.3. Kouluissa tapahtuvaa etnistä erottelua koskevan EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonta	<ul style="list-style-type: none"> Koulusi ja sen lähiympäristön osallistavia järjestelmiä koskevissa koordinoititoimikunnissa on mukana virallisia edustajia vähemmistöryhmiä edustavista kansalaisjärjestöistä läpinäkyvyyden varmistamiseksi KYLLÄ/EI
2.4. Vaihtoehtojen kehittäminen määräaikaiselle tai pysyväälle erottamiselle	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi tarjotaan vaihtoehtoja määräaikaiselle tai pysyväälle erottamiselle KYLLÄ/EI Koulussasi tarjotaan vaihtoehtoja määräaikaiselle tai pysyväälle erottamiselle ja monitahoisia tarpeita selvitetään monitieteisen tiimin voimin KYLLÄ/EI
2.5. Koulutusväylien läpäisevyyden ja joustavuuden lisääminen osana koulujen ja ammattioppilaitosten välistä yhteistyötä	<ul style="list-style-type: none"> Oppilailla on mahdollisuus tutustua työelämään varhaisessa vaiheessa (esim. lyhyillä harjoittelujaksoilla tai tutustumisjaksoilla) työelämän vaatimusten ymmärtämiseksi KYLLÄ/EI Ammattioppilaitoksessasi on käytössä tapaustenhallintajärjestelmä opiskelijoiden koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseksi KYLLÄ/EI
3. KOKONAISVALTAINEN TAPA TARKASTELLA OSALLISTAVIA JÄRJESTELMIÄ	
3.1. Relationalisen ilmapiirin	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on luotu kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka avulla

edistäminen koulussa ja luokassa	<p>kehitetään myönteistä relationaalista ilmapiiriä koulussa ja luokassa KYLLÄ/EI</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi seurataan oppilaiden käsitystä koulun myönteisestä ilmapiiristä selkeillä palautteenantomenettelyillä KYLLÄ/EI <p>Eriytetty relationaalinen lähestymistapa</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on ryhdytty toimiin sen varmistamiseksi, että oppilaat voivat palata myönteiseen ilmapiiriin aiheettoman poissaolon jälkeen KYLLÄ/EI Vähemmistöihin kuuluvien oppilaiden kulttuuri-identiteetti huomioidaan aktiivisesti oppitunneilla koulussasi (kuten tuomalla jotakin kotoa luokkaan tai huomioimalla muista maista peräisin olevien oppilaiden kansalliset juhlapäivät) KYLLÄ/EI
3.2. Rakenteiden kehittäminen, kuten osallistavista järjestelmistä vastaavien koordinoitintoimikuntien kehittäminen osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on perustettu kokonaisvaltaista lähestymistapaa noudattava koordinoitintoimikunta osallistavien järjestelmien kehittämiseksi KYLLÄ/EI Osallistavista järjestelmistä kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti koulussasi vastaava koordinoitintoimikunta edustaa suoraan oppilaita ja vanhempia KYLLÄ/EI <p>Tunnustamisenmenettelyt</p> <ul style="list-style-type: none"> Merkittävien vähemmistöryhmien kulttuuri-identiteetti näkyy selkeästi koulussasi KYLLÄ/EI Koulussasi tunnustetaan saavutukset ja juhlistetaan niitä yhteisesti KYLLÄ/EI
3.3. Oppilaiden näkökulmien ja aktiivisen osallistumisen edistäminen, myös syrjäytyneiden oppilaiden näkökulman ja osallistumisen edistäminen eriytettyllä lähestymistavalla	<ul style="list-style-type: none"> Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan oma näkökulma, ja se huomioidaan koulun kehittämisprosesseissa ja toimintatavoissa KYLLÄ/EI Koulussasi teetetään säännöllisesti nuorille nimettömänä tehtäviä kyselyjä, joilla selvitetään heidän tarpeitaan ja kokemuksiaan koulusta KYLLÄ/EI <p>Oppilaiden, myös syrjäytyneiden oppilaiden, osallistuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi käydään vuoropuhelua oppilaiden kanssa kohderyhmien avulla, myös poissaoloille ja koulunkäynnin keskeyttämiselle alttiit oppilaat huomioidaan KYLLÄ/EI Koulussasi selvitetään järjestelmällisesti oppilaiden kokemuksia ja näkemyksiä laadullisilla tutkimuksilla sekä säännöllisissä oppilaan ja henkilökunnan edustajan välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa KYLLÄ/EI
3.4. Sosiaalisen ja emotionaalisen koulutuksen asettaminen ensisijalle	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on tehty selkeä strateginen sitoumus varata riittävästi aikaa sosiaaliseen ja emotionaaliseen koulutukseen KYLLÄ/EI
3.5. Taidekasvatuksen edistäminen osallistavissa järjestelmissä – hyötyä syrjäytyneille oppilaille	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on saatavilla varoja köyhyydessä elävien ja sosiaalisesti syrjäytyneiden oppilaiden taidekasvatukseen (esim. soittimiin, kuvataidemateriaaleihin, teatterikäynteihin tai runokirjoihin) KYLLÄ/EI Koulussasi on saatavilla varoja erityisoppilaiden taidekasvatukseen (esim. soittimiin, kuvataidemateriaaleihin, teatterikäynteihin tai runokirjoihin) KYLLÄ/EI <p>Vanhempien osallistuminen koulun taidekasvatukseen</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on integroitu strategia taidekasvatusta ja vanhempien osallistamista varten KYLLÄ/EI
3.6. Harrastustoiminnan tukeminen	<p>Urheilu ja taide</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaikilla koulusi oppilailla, myös syrjäytyneillä, on mahdollisuus osallistua kouluun liittyvään urheiluharrastustoimintaan KYLLÄ/EI Kaikilla koulusi oppilailla, myös syrjäytyneillä, on mahdollisuus osallistua kouluun liittyvään taideharrastustoimintaan KYLLÄ/EI <p>Yhteisö</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaikilla koulusi oppilailla, myös syrjäytyneillä, on mahdollisuus osallistua kouluun liittyvään luontoharrastustoimintaan (esim. yhteiset viljelypalstat) KYLLÄ/EI Kaikilla koulusi oppilailla, myös syrjäytyneillä, on mahdollisuus osallistua kouluun liittyvään aktiiviseen kansalaistoimintaan (paikallinen ympäristö,

	vapaaehtoistyö, palveluoppiminen, koulun toimikunnat) KYLLÄ/EI
3.7. Vaihtoehtoisen koulutuksen kehittäminen – yksilölliset lähestymistavat	<ul style="list-style-type: none"> Vaihtoehtoista koulutusta tarjoavassa oppilaitoksessasi on yksilöllistä pienryhmäopetusta KYLLÄ/EI Vaihtoehtoista koulutusta tarjoavassa oppilaitoksessasi on yleisiä alueita, joissa on opettajille ja oppilaille tarkoitettuja yhteisiä tiloja (esim. ruokailutiloja) molemminpuoliseen kunnioitukseen ja luottamukseen perustuvien suhteiden luomiseksi KYLLÄ/EI
4. OPETTAJIEN JA KOULUN JOHTAJUUDEN LAATU KOULUJEN JA NIIDEN LÄHIYMPÄRISTÖJEN OSALLISTAVISSA JÄRJESTELMISSÄ	
4.1. Opettajien peruskoulutuksen ja jatkuvien ammatillisten kehittämismahdollisuuksien parantaminen osallistavan koulutuksen edistämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Ammatillinen kehittyminen luokassa ja koulussa ristiriitojen ratkaisutaitojen ja ihmissuhdetaitojen kehittämiseksi sekä kiusaamisen (myös syrjintään perustuvan kiusaamisen) ehkäisemiseksi KYLLÄ/EI Ammatillinen kehittyminen luokassa ja koulussa oppilaiden vaikeuksien tunnistamiseksi ja tuen tarjoamiseksi ajoissa oppilaille, jotka ovat alttiita koulunkäynnin keskeyttämiseksi KYLLÄ/EI
4.2. Ammatillisten yhteisöjen perustaminen laadun varmistamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on olemassa ammatillisia oppimisen yhteisöjä, jotka perustuvat opettajien yhteistyöhön ja joiden toimintaan vanhemmat, oppilaat ja organisaatiot osallistuvat KYLLÄ/EI Kouluissa on perehdytysohjelmia, jotka antavat uusille opettajille jäsenettyä henkilökohtaisen, sosiaalisen ja ammatillisen tason tukea KYLLÄ/EI
4.3. Opettajien oppilaisiin kohdistamien odotusten kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on sovittu kehittämisprosessit sen varmistamiseksi, että lasten näkökulma tulee opetuksessa ja koulussa kuulluksi ja kaikki opettajat huomioivat kaikki oppilaat, kunnioittavat heitä ja odottavat kaikilta oppilailta samaa heidän taustoistaan riippumatta KYLLÄ/EI Aktiivista oppimista (konstruktivistista oppimista) ja tekemällä oppimista hyödynnetään johdonmukaisesti opetuksessa koulussasi KYLLÄ/EI <p>Formatiivinen arviointi, jolla haastetaan palautteeseen perustuvat tai korkeat odotukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi noudatetaan johdonmukaisesti formatiivisia arviointimenetelmiä KYLLÄ/EI
4.4. Opettajien kulttuuriseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen liittyvän osaamisen kehittäminen etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien parissa työskentelyä varten	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi tuetaan opettajia sellaisten kulttuurien moninaisuuteen liittyvien taitojen kehittämisessä, joita tarvitaan työssä vähemmistöjen ja maahanmuuttajien parissa ja joilla vähennetään stereotyyppisiä ennakkoluuloja, leimaamista ja muuta syrjintää sekä nostetaan vähemmistöryhmiin kohdistettavia odotuksia KYLLÄ/EI Koulussasi tuetaan opettajia sellaisten kielten moninaisuuteen liittyvien taitojen kehittämisessä, joita tarvitaan työssä vähemmistöjen ja maahanmuuttajien parissa KYLLÄ/EI
4.5. Opettajien ammatinvalinnanohjaukseen liittyvän osaamisen kehittäminen syrjäytyneiden ryhmien parissa työskentelyä varten	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi tuetaan opettajia sellaisten uraohjaukseen liittyvien taitojen kehittämisessä, joita tarvitaan työssä vähemmistöjen parissa ja joilla vähennetään stereotyyppisiä ennakkoluuloja, leimaamista ja muuta syrjintää sekä nostetaan vähemmistöryhmiin kohdistettavia odotuksia KYLLÄ/EI
4.6. Koulun hallintoon ja johtajuuteen liittyvien ammatillisten kehittämismahdollisuuksien parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulun johdolle on tarjolla tukea moninaisuuden hallintastrategioihin, ihmissuhteisiin, ristiriitojen ratkaisuun, kiusaamisen ehkäisyyn, oppilaiden ja vanhempien näkökulmien huomioimiseen ja hajautettuun johtamiseen liittyvien taitojen kehittämiseksi KYLLÄ/EI
5. MONITIETEINEN NÄKÖKULMA TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN KYSYMYKSIIN KOULUTUKSESSA	
5.1. Koulutukseen liittyviä terveyden ja hyvinvoinnin kysymyksiä koskevan monialaisen yhteistyön käynnistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on käytössä eri alojen asiantuntijoita kattava tapausten hallinnointijärjestelmä suurimmassa vaarassa olevia opiskelijoita (jotka tarvitsevat jatkuvaa tukea) varten, ja vastuunjaon selkeyttämiseksi järjestelmästä nimetään kullekin lapselle selkeä vastuuhenkilö KYLLÄ/EI Oman alueesi paikallisten palvelujen ja koulujen väliselle monialaiselle yhteistyölle on laadittu selkeät paikallisen tason puitteet ja yhteiset

	tavoitteet KYLLÄ/EI
5.2. Monialaisten tiimien kehittäminen kouluissa ja niiden lähiympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Eri alojen asiantuntijoista koostuva tiimi työskentelee omassa koulussasi tai yhteistyössä oman koulusi ja muiden paikallisten koulujen kanssa KYLLÄ/EI Koulussasi on selkeät tietosuoja- ja tiedonjakokäytännöt (esim. oppilaiden ja heidän vanhempiansa suostumusta koskevat menettelyt) monialaisille tiimeille ja niihin liittyvään viestintään oppilaille ja heidän vanhemmilleen KYLLÄ/EI <p>Roolijaon ja tavoitteiden selkeys</p> <ul style="list-style-type: none"> Oman alueesi monialaisten tiimien johto ja virastojen vastuualueet on määritelty selkeästi, jotta monialaisten tiimien ja koulusi välisessä yhteistyössä ei synny epäselvyyttä vastuualueista KYLLÄ/EI Koulussasi ja sen lähiympäristössä työskenteleville monialaisille tiimeille on määritelty yhteiset tavoitteita ja tuloksia koskevat puitteet KYLLÄ/EI
5.3. Emotionaalisen tuen tarjoaminen koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseksi luodun järjestelmän yhteydessä	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on yleisesti saatavilla ammattitaitoista emotionaalista tukea oppilaille KYLLÄ/EI Tehostettua ammattitaitoista emotionaalista tukea on sitä tarvitsevien oppilaiden saatavilla omassa koulussa tai koulusta ohjataan järjestelmällisesti terveys- tai sosiaalipalvelujen kautta saatavan tuen pariin KYLLÄ/EI <p>Emotionaalisen tuen jatkuvuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Luottamuksellisen suhteen edistämiseksi keskipitkän tai pitkän aikavälin emotionaalista tukea tarvitsevat voivat koulussasi asioida yhden ammattilaisen kanssa (henkilöstö ei vaihdu usein) KYLLÄ/EI
5.4. Kiusaamisen, myös syrjintään perustuvan kiusaamisen, ehkäiseminen koulussa	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi noudatetaan kokonaisvaltaista toimintatapaa kiusaamisen ehkäisyssä KYLLÄ/EI Kaikki keskeiset sidosryhmät (myös oppilaat ja heidän vanhempansa) osallistuvat kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan kiusaamisen ehkäisemiseksi koulussasi. KYLLÄ/EI <p>Syrjintään perustuvan kiusaamisen ehkäiseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Erilaisista etnisistä ja kulttuuritaustoista tulevat oppilaat osallistuvat kiusaamista ehkäisevän ja ennakoluuloja vähentävän materiaalin sekä toiminnan ja tavoitteiden suunnitteluun koulussasi KYLLÄ/EI Merkittävien vähemmistöryhmien kulttuuri-identiteetti näkyy selkeästi koulussasi KYLLÄ/EI
5.5. Päihteitä käyttävien oppilaiden tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulussasi ja sen lähiympäristössä työskentelee monialaisia tiimejä, jotka keskittyvät selkeästi koulussasi niiden oppilaiden tukemiseen, joilla on moninaisia tarpeita (kuten päihteiden käyttö, trauma, mielenveysongelmat, perheongelmat, toistuvat poissaolot) KYLLÄ/EI
5.6. Oppilaiden riittävän unen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulusi opetussuunnitelmaan sisältyy aloitteita, joilla valistetaan peruskoulun oppilaita ja heidän vanhempiaan unen tärkeydestä yleisen terveyden ja koulumenestyksen kannalta KYLLÄ/EI Koulussasi on oppilaille ja heidän vanhemmilleen suunnattuja valistusohjelmia (yhteistyössä koulun ja/tai kunnan kanssa) unentarpeesta KYLLÄ/EI
6. HAAVOITTUVASSA ASEMASSA OLEVAT YKSILÖT JA RYHMÄT	
6.1. Maahanmuuttajien ja romanien tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Romani- ja maahanmuuttajalapset sijoittuvat koulussa samaan ikäryhmään vertaistensa kanssa KYLLÄ/EI Maahanmuuttajaperheiden opastuksesta vastaa yksi virasto, joka antaa heille kokonaiskuvan paikallisesti tai omassa kunnassa saatavilla olevista palveluista KYLLÄ/EI <p>Sosiaalinen ja kielellinen tuki</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulussasi on vähemmistöryhmiä (kuten romaneja ja maahanmuuttajia) edustavia sosiokulttuurisia sovittelijoita KYLLÄ/EI Koulussasi tarjotaan kielellistä tukea oppilaille, joiden äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli KYLLÄ/EI

6.2. Köyhyyteen liittyvien esteiden poistaminen koulutuksesta	<p>Nälkää näkevät lapset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi tarjotaan ilmainen aamupala sitä tarvitseville (tarjolla joko kohdennetusti tai yleisesti) KYLLÄ/EI • Koulussasi tarjotaan ilmainen lounas sitä tarvitseville (tarjolla joko kohdennetusti tai yleisesti) KYLLÄ/EI <p>Koulutuksen kustannukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi on tarjolla taloudellista tukea köyhille oppikirjoja ja muita oppimisvälineitä varten KYLLÄ/EI • Koulusi järjestää ilmaisen koulukuljetuksen kaukana koulusta asuville tai muutoin kuljetusta tarvitseville oppilaille KYLLÄ/EI <p>Köyhyyshuhan alaiset ryhmät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi on saatavilla tukea teini-ikäisten vanhemmille koulunkäynnin edistämiseksi KYLLÄ/EI • On laadittu paikallisen tason strategia, jolla vastataan kodittomien tai väliaikaismajoituksessa elävien lasten tarpeisiin ja tuetaan heidän koulunkäyntiään ja osallistumistaan koulutoimintaan KYLLÄ/EI
6.3. Erityisoppilaiden tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi on saatavilla jäsenelty siirtymävaiheen suunnitelma, jolla tuetaan erityisoppilaita ja heidän vanhempiaan oppilaiden siirtyessä perusasteelta keskiasteelle KYLLÄ/EI • Koulussasi on saatavilla jäsenelty siirtymävaiheen suunnitelma, jolla tuetaan erityisoppilaita ja heidän vanhempiaan oppilaiden siirtyessä esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta peruskouluympäristöön KYLLÄ/EI <p>Painopiste vanhempiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulun ja vanhempien välillä käydään jatkuvaa, jäseneltyä vuoropuhelua erityislasten tarpeisiin vastaamiseksi KYLLÄ/EI
7. VANHEMPIEN OSALLISTUMINEN JA PERHEEN TUKEA	
7.1. Kokonaisvaltainen ja monialainen lähestymistapa vanhempien osallistumisessa ja perheen tuessa koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi on saatavilla yksittäisille perheille tarjottavaa ennalta ehkäisevää lapsikeskeistä tukea oppilaille, joilla on erityistarpeita (mielenterveysongelmia, perheessä esiintyvää päihteiden väärinkäyttöä, paljon poissaoloja koulusta) KYLLÄ/EI • Vanhempien osallistumiseen erikoistuneet työntekijät ovat keskeinen osa laajempaa koulusi hyväksi työskentelevää monialaista tiimiä KYLLÄ/EI
7.2. Oppilaiden vanhempien tapaamistilojen kehittäminen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen kouluissa	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat osallistuvat viralliseen opetukseen koulussasi (esim. vähemmistöä edustavien oppilaiden vanhemmat antavat kielellistä tukea, vanhemmat toimivat oman ammattinsa asiantuntijoina tai ovat mukana liikunta- ja taideaktiiviteeteissa) KYLLÄ/EI • Koulussasi on vanhempien tapaamisia varten osoitettu tila (kuten vanhempainhuone) KYLLÄ/EI <p>Toimintatavat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi kannustetaan oppilaiden vanhempia osallistumaan päätöksentekoon KYLLÄ/EI • Vanhemmat ovat kokonaisvaltaisesti mukana koulusi toiminnan suunnittelussa KYLLÄ/EI
7.3. Yhteisön elinikäisen oppimisen keskusten perustaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Koulusi tiloissa toimii oppilaiden vanhemmille tarkoitettu yhteisön elinikäisen oppimisen keskus (koulupäivän jälkeen, viikonloppuisin ja kesäisin) KYLLÄ/EI • Koulussasi tai lähialueella on tarjolla kouluttautumismahdollisuuksia vanhemmille, joiden koulutustaso on alhainen KYLLÄ/EI
7.4. Perheiden lukutaitoa parantavien toimenpiteiden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Koulussasi on tarjolla perheiden lukutaitoa parantavia toimenpiteitä syrjäytyneille vanhemmille KYLLÄ/EI • Koulussasi on saatavilla valtakielisen osaamiseen liittyvää tukea maahanmuuttajataustaisten ja vähemmistöön kuuluvien oppilaiden vanhemmille KYLLÄ/EI